COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 13.1.2023
COM(2023) 11 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind punerea în aplicare a programelor apicole

Cuprins

1. INTRODUCERE 2
2. METODOLOGIE 3
3. PREZENTARE GENERALĂ A SECTORULUI APICOL AL UE 4
3.1 Producţia şi preţurile 4
3.2 Comerţul 5
4. PUNEREA ÎN APLICARE A PROGRAMELOR APICOLE NAȚIONALE 6
4.1 Temei juridic 6
4.2 Obiective şi măsuri 6
4.3 Bugetul UE pentru programele apicole naţionale şi rata de utilizare 7
4.4 Alocarea contribuţiei UE pentru fiecare stat membru 9
4.5 Cheltuielile suportate pentru fiecare tip de măsură 10
5. METODE UTILIZATE PENTRU DETERMINAREA NUMĂRULUI DE STUPI 12
6. APICULTURA ÎN PLANURILE STRATEGICE PAC PENTRU PERIOADA DE DUPĂ 2022 13
7. CONCLUZIE 15

1. INTRODUCERE

Sectorul apicol joacă un rol important, deși are o dimensiune redusă în comparație cu alte sectoare agricole. Pe lângă faptul că asigură mierea și alte produse apicole, acesta are o contribuție inestimabilă la polenizarea culturilor, a fructelor și a altor plante. Politica agricolă comună a UE (PAC) dispune de mai multe instrumente pentru a sprijini sectorul apicol, printre care programele apicole prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 1308/2013[1] (Regulamentul privind OCP).

În temeiul articolului 225 litera (a) din Regulamentul privind OCP, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Consiliului, la fiecare trei ani, un raport cu privire la punerea în aplicare a măsurilor privind sectorul apicol, astfel cum este stabilit la articolele 55, 56 și 57. Raportul trebuie să includă, de asemenea, cele mai recente evoluții privind sistemele de identificare a stupilor. Prezentul raport răspunde cerinței prevăzute la articolul 225 litera (a).

Raportul vizează punerea în aplicare a programelor apicole naționale pentru perioada 2020-2022, elaborate pentru anii apicoli 2020-2022, care se desfășoară în perioada cuprinsă între 1 august 2019 și 31 iulie 2022, astfel cum au fost notificate Comisiei până la 15 martie 2019. Ulterior, în 2021, aceste programe au fost modificate în vederea prelungirii lor până la 31 decembrie 2022, astfel cum se prevede la articolul 55 alineatul (1) din Regulamentul privind OCP și în conformitate cu modificarea introdusă prin regulamentul de tranziție[2]. Modificarea a vizat, de asemenea, majorarea alocării bugetare anuale a UE de la 40 de milioane EUR la 60 de milioane EUR[3] în 2021. Prelungirea programelor permite continuitatea tranziției de la intervențiile actuale la cele viitoare incluse în planurile strategice PAC. Raportul nu vizează punerea în aplicare a acestora în cursul anului apicol prelungit de la 1 august 2021 până la 31 decembrie 2022. Raportul complet privind punerea în aplicare în cursul anului prelungit poate fi elaborat doar la sfârșitul anului 2023, deoarece plățile către beneficiari se prelungesc până la 15 octombrie 2023.

Acesta este al optulea raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu cu privire la punerea în aplicare a programelor apicole. Raportul nu acoperă toate elementele legate de apicultură, ci se axează pe punerea în aplicare a programelor apicole. Acesta oferă totuși o scurtă prezentare generală a sectorului apicol din UE și informații privind sprijinul acordat de UE sectorului apicol în cadrul viitoarelor planuri strategice PAC.

UE a oferit sprijin direct sectorului apicol începând din anul 1997[4]. Aceasta oferă statelor membre posibilitatea de a elabora programe naționale pentru propriul sector apicol. Obiectivul programelor

[1] Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, JO L 347, 20.12.2013, p. 671.

[2] Regulamentul (UE) 2020/2220 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022 (JO L 437, 28.12.2020, p. 1).

[3] Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului din 17 decembrie 2020 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027 (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 11). Cuantumul total prevăzut în cadrul financiar multianual în ceea ce privește Fondul european de garantare agricolă include o majorare de 60 de milioane EUR pe an pentru programele apicole.

[4] Regulamentul (CE) nr. 1221/97 al Consiliului din 25 iunie 1997 de stabilire a normelor generale de punere în aplicare a măsurilor de îmbunătățire a producerii și comercializării mierii, JO L 173, 1.7.1997, p. 1.

respective este de a îmbunătăți condițiile generale pentru producerea și comercializarea produselor apicole: mierea, lăptișorul de matcă, polenul, propolisul și ceara de albine.

Programele apicole sunt cofinanțate de Uniunea Europeană în procent de 50 % și se desfășoară pe o perioadă de trei ani. Programele sunt voluntare, dar toate statele membre au optat pentru punerea lor în aplicare, ceea ce denotă interesul puternic al statelor membre și nevoile sectorului. Începând din 2023, sectorul va continua să primească sprijin în cadrul intervențiilor obligatorii din sectorul apicol, care fac parte din planurile strategice PAC recent aprobate. De asemenea, statele membre pot majora rata de cofinanțare, de la procentul minim de 50 % la un procent maxim de 70 %.

2. METODOLOGIE

Prezentul raport are la bază următoarele surse de informații:

- informațiile notificate de statele membre în temeiul Regulamentului delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei în ceea ce privește ajutoarele din sectorul apicol[5], inclusiv în ceea ce privește numărul de stupi de pe teritoriile lor;
- informațiile notificate de statele membre în temeiul Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2015/1368 al Comisiei în ceea ce privește ajutoarele din sectorul apicol[6], inclusiv rapoartele anuale de punere în aplicare, prevăzute la articolul 10 din regulamentul respectiv. Aceste rapoarte anuale includ un rezumat al cheltuielilor efectuate în euro în cursul anului apicol, defalcate în funcție de măsură, precum și rezultatele, pe baza indicatorilor de performanță pentru fiecare măsură pusă în aplicare. Acești indicatori nu sunt armonizați însă la nivelul UE și nu au fost utilizați pentru formularea unor concluzii în contextul prezentului raport;
- datele privind producția de miere și comerțul internațional provenind de la EUROSTAT[7], din baza de date Comtrade a ONU[8] și de la Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO)[9].

Cifrele detaliate și tabelele de date sintetizate privind piața mierii și programele naționale pentru sectorul apicol sunt disponibile pe site-ul Europa al Comisiei[10].

[5] Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei din 11 mai 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește ajutoarele din sectorul apicol, JO L 211, 8.8.2015, p. 3.

[6] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1368 al Comisiei din 6 august 2015 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește ajutoarele din sectorul apicol, JO L 211, 8.8.2015, p. 9-16.

[7] https://ec.europa.eu/eurostat.

[8] http://www.fao.org/home/en/.

[9] https://comtrade.un.org/.

[10] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/honey_ro.

3. PREZENTARE GENERALĂ A SECTORULUI APICOL AL UE

3.1 Producția și prețurile

Cele mai recente date disponibile privind producția și prețurile din UE acoperă anii 2017 și 2018, fiind raportate de statele membre în 2019 în cadrul programelor lor apicole naționale pentru perioada 2020-2022. În 2023, statele membre ar trebui să raporteze date de piață similare pentru anii 2021 și 2022[11].

Producția

Datele referitoare la anul 2018, notificate în 2019 în cadrul programelor pentru 2020-2022, arată că în UE existau aproximativ 17,3 milioane de stupi gestionați de 615 058 de apicultori. De atunci, numărul stupilor a crescut la 18,9 milioane în 2020 și, respectiv, la 20 de milioane de stupi în 2021. Cele mai recente date din 2018 privind numărul de apicultori indică, de asemenea, o creștere substanțială față de 2016, când s-a raportat un număr de 568 194 de apicultori pentru programele aferente perioadei 2017-2019. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că nu există o metodă armonizată pentru definirea apicultorilor și nici pentru estimarea numărului de apicultori, fiind posibil ca modificarea acestui număr să nu reflecte neapărat o tendință generală în acest sector.

Întrucât ultimele cifre privind producția raportate de statele membre în 2018 au fost furnizate în raportul anterior din 17 decembrie 2019[12], prezentul raport se bazează pe datele furnizate de FAO. Potrivit acestor date, Uniunea Europeană a produs 217 864 de tone de miere în 2020, UE devenind astfel al doilea cel mai mare producător de miere din lume, după China, cu 458 100 de tone. Din 2018, producția UE a scăzut cu aproximativ 16 % de la 258 610 tone. UE nu produce suficientă miere pentru a acoperi cererea. În 2020, rata de autoaprovizionare a fost de aproximativ 60 %[13], atingând aproximativ același nivel cu cel din 2018. Principalul furnizor pentru mierea importată în 2020 a fost Ucraina (31 % din importuri), urmată de China (21 % din importuri).

Prețurile

Potrivit celor mai recente date disponibile raportate de statele membre pentru 2018, prețul mediu la nivelul UE pentru mierea polifloră a fost de 6,46 EUR/kg la locul de producție și de 3,79 EUR/kg pentru cea vândută în vrac de angrosiști. Prețurile mierii variază semnificativ între statele membre, în funcție de calitate și de punctul de desfacere. Comparativ cu cifrele anterioare furnizate pentru 2015, prețul mediu a rămas aproape neschimbat. Cu toate acestea, costul de producție mediu a crescut de la 3,21 EUR/kg în 2015 la 3,90 EUR/kg în 2018, lăsând eventual o marjă de profit mai mică pentru fiecare kg de miere produs. Întrucât statele membre nu raportează volumele de miere vândute în vrac și la locul de producție, este dificil să se calculeze marja de profit rezultată pentru producători.

[11] În conformitate cu cerințele prevăzute la articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1475 al Comisiei din 6 septembrie 2022 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește evaluarea planurilor strategice PAC și furnizarea de informații pentru monitorizare și evaluare, JO L 232, 7.9.2022, p. 8.

[12] COM_COM(2019)0635_RO.pdf (europa.eu).

[13] Rata de autoaprovizionare = producția din UE/(producția + importurile - exporturile).

3.2 Comerțul[14]

Importurile

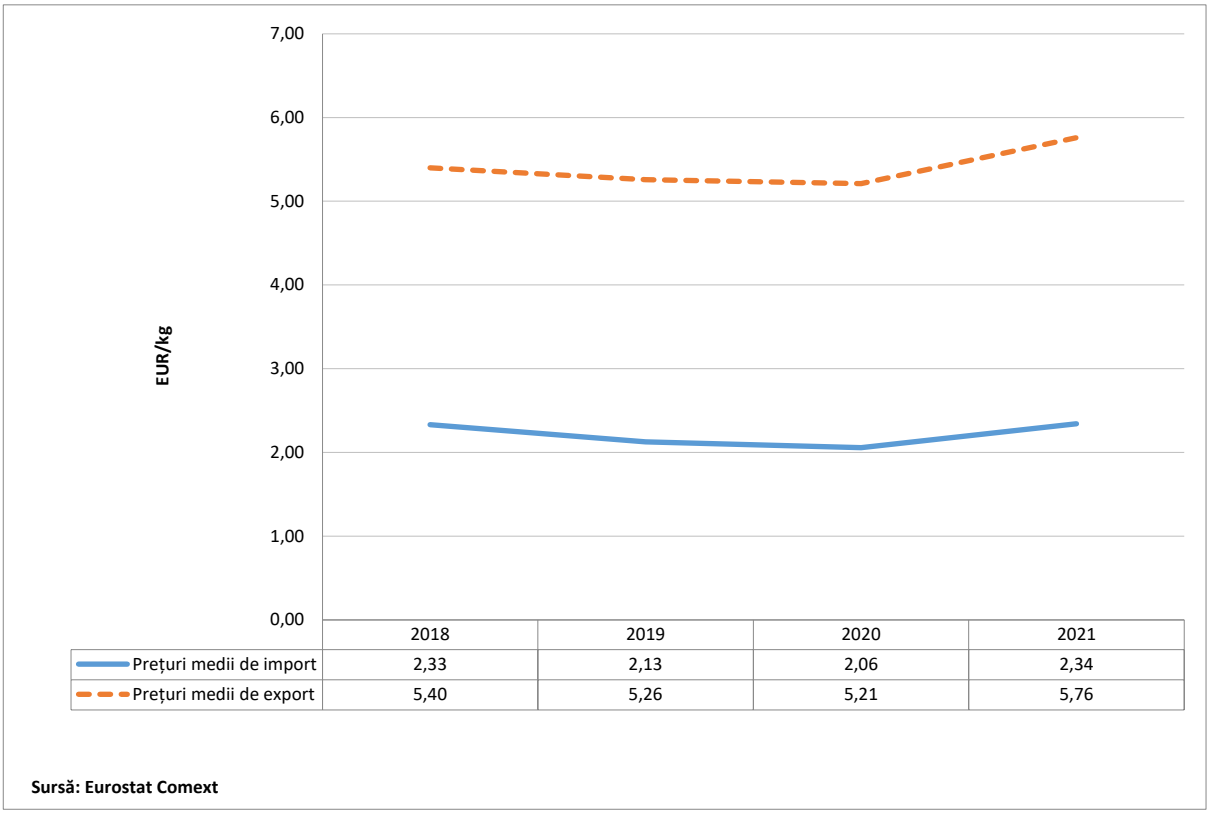
În UE, rata de autoaprovizionare cu miere este de numai 60 %. În 2021, UE a importat 173 403 tone de miere cu o valoare totală de 406,1 milioane EUR. UE este al doilea cel mai mare importator de miere din lume, după America de Nord, iar Ucraina este principalul său furnizor. Din 2019, importurile UE din Ucraina au crescut de la 44 523 de tone în 2019 la 53 777 de tone în 2021. În aceeași perioadă, importurile din China, al doilea cel mai mare furnizor al UE, au crescut, de asemenea, de la 45 108 la 48 109 tone, în timp ce importurile de la cel de al treilea și de la cel de al patrulea furnizor, Argentina și Mexic, au scăzut de la 21 269 de tone și, respectiv, 18 205 tone în 2019 la 14 396 și 15 486 de tone în 2021.

Mierea importată din țări terțe este de obicei mai ieftină decât mierea produsă în UE, iar, pentru 2021, prețul mediu de import a fost de 2,34 EUR/kg.

Exporturile

Volumul exporturilor UE este mult mai scăzut în comparație cu cel al importurilor. În 2021, UE a exportat 25 421 de tone de miere, în valoare totală de 146,4 milioane EUR, reprezentând aproximativ 15 % din volumul importurilor UE. Principalele piețe pentru mierea din UE sunt Regatul Unit, Elveția, Arabia Saudită, SUA și Japonia. În 2021, prețul mediu de export a fost de 5,76 EUR/kg.

Figura 1: Prețurile medii pentru mierea importată și exportată de UE

	2018	2019	2020	2021
Prețuri medii de import	2,33	2,13	2,06	2,34
Prețuri medii de export	5,40	5,26	5,21	5,76

Sursă: Eurostat Comext

[14] Sursa datelor referitoare la comerț: Eurostat Comext, https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/statistics.

4. PUNEREA ÎN APLICARE A PROGRAMELOR APICOLE NAȚIONALE

4.1 Temei juridic

Temeiul juridic al programelor apicole naționale pentru perioada 2020-2022 este constituit de articolele 55-57 din Regulamentul privind OCP, completate de:

- Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei, modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2021/580 al Comisiei[15] și
- Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1368 al Comisiei, modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2021/166 al Comisiei[16].

Programele pentru anii apicoli 2020-2022 și finanțarea acestora au fost aprobate prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/974 a Comisiei din 12 iunie 2019[17]. Aceste programe au fost modificate în 2021 pentru a le prelungi până la sfârșitul anului 2022 și pentru a majora bugetul anual de la 40 de milioane EUR la 60 de milioane EUR (reprezentând contribuția UE). Programele modificate au fost aprobate prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2021/974 a Comisiei din 9 iunie 2021[18].

4.2 Obiective și măsuri

Obiectivul principal al programelor este de a îmbunătăți condițiile generale privind producerea și comercializarea produselor apicole în UE. Reforma PAC din 2013 a vizat modificarea programelor cu scopul de a adapta măsurile eligibile la nevoile sectorului și de a asigura o alocare mai adecvată a bugetului UE prin îmbunătățirea metodelor utilizate de statele membre pentru estimarea numărului de stupi de pe teritoriile lor. Măsurile eligibile pentru programele din perioada 2020-2022 vin în continuarea acelorași măsuri care au fost disponibile pentru programele din perioada 2017-2019 și sunt descrise mai jos.

(a) **Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori.** Statele membre recurg la această măsură pentru a finanța formarea, pentru a organiza cursuri și pentru a tipări broșuri educative, precum și pentru a achiziționa echipamente tehnice pentru producția și prelucrarea primară a mierii și pentru a oferi sprijin specific tinerilor apicultori.

(b) **Combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varroozei.** Domeniul de aplicare al acestei măsuri a fost deja extins în programul anterior pentru a combate alți agresori și alte

[15] Regulamentul delegat (UE) 2021/580 al Comisiei din 1 februarie 2021 de modificare a Regulamentului delegat (UE) 2015/1366 în ceea ce privește baza de alocare a contribuției financiare în sectorul apicol, JO L 124, 12.4.2021, p. 1.

[16] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/166 al Comisiei din 10 februarie 2021 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2015/1368 în ceea ce privește prelungirea programelor naționale în sectorul apicol, JO L 48, 11.2.2021, p. 1.

[17] Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/974 a Comisiei din 12 iunie 2019 de aprobare a programelor naționale de îmbunătățire a producției și comercializării produselor apicole, prezentate de statele membre în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului [notificată cu numărul C(2019) 4177], JO L 157, 14.6.2019, p. 28.

[18] Decizia de punere în aplicare (UE) 2021/974 a Comisiei din 9 iunie 2021 de aprobare a programelor naționale modificate de îmbunătățire a producției și comercializării produselor apicole, prezentate de statele membre în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului [notificată cu numărul C(2021) 4021], JO L 215, 17.6.2021, p. 37.

boli specifice stupilor, pe lângă varroază, cum ar fi viespea asiatică (*Vespa velutina)* și gândacul mic de stup (*Aethina tumida*). Totuși, majoritatea programelor continuă să se axeze pe combaterea varroozei sprijinind acțiuni care vizează reducerea cantității de paraziți și informarea apicultorilor cu privire la necesitatea și metodele de a combate acarianul Varroa.

(c) **Raționalizarea transhumanței.** Sprijin pentru acțiuni care să ofere asistență în ceea ce privește gestionarea transhumanței, cum ar fi activitățile de identificare a stupilor și a ramelor, ținerea unui registru de transhumanță, investiții în materialele și echipamentele care facilitează transhumanța și cartografierea soiurilor de flori.

(d) **Măsuri de sprijinire a laboratoarelor de analiză a produselor apicole cu scopul de a-i ajuta pe apicultori să își comercializeze și să își valorifice produsele.** Domeniul de aplicare al acestei măsuri (deși este utilizat în principal pentru a finanța analize ale proprietăților fizico-chimice ale mierii) acoperă și alte produse apicole[19], cum ar fi lăptișorul de matcă, polenul, propolisul sau ceara de albine. Aceste informații le permit apicultorilor să îmbunătățească modul în care își comercializează și își valorifică produsele.

(e) **Măsuri de asistență pentru repopularea stupilor.** Măsura furnizează asistență pentru acoperirea pierderilor de albine, evitându-se astfel pierderile la nivelul producției. Finanțarea este utilizată în principal pentru achiziționarea de familii de albine, de mătci sau de stupi noi și pentru promovarea producției de mătci, în special din specii indigene.

(f) **Colaborarea cu organismele specializate în realizarea de programe de cercetare aplicată în domeniul apiculturii și al produselor apicole.** Acest lucru permite statelor membre să finanțeze proiecte de cercetare specifice care vizează îmbunătățirea apiculturii, a producției sau a calității mierii și să disemineze rezultatele unor astfel de proiecte.

(g) **Monitorizarea pieței.** Acest sprijin finanțează monitorizarea pieței produselor apicole și a prețurilor, pentru a contribui la îmbunătățirea condițiilor de producție, și sprijină strategiile naționale de monitorizare a pieței.

(h) **Îmbunătățirea calității produselor în vederea unei mai bune valorificări a produselor pe piață.** Această măsură finanțează acțiuni menite să sprijine valorificarea potențialului de piață al mierii și al altor produse apicole.

4.3 Bugetul UE pentru programele apicole naționale și rata de utilizare

Fondurile alocate de UE pentru sectorul apicol au crescut de la 36 de milioane EUR pe an pentru programele apicole din perioada 2017-2019 la 40 de milioane EUR[20] pe an pentru programele din perioada 2020-2022. Acestea au fost modificate în 2021 pentru a le prelungi durata și pentru a majora alocarea bugetară la 60 de milioane EUR începând din 2021.

[19] Produsele apicole care fac obiectul programelor apicole sunt enumerate în partea XXII din anexa I la Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 și sunt mierea, lăptișorul de matcă, propolisul, polenul și ceara de albine.

[20] Contribuția totală a UE pentru UE-28, inclusiv pentru Regatul Unit.

Contribuția UE la programele apicole este de 50 % din cheltuielile suportate de statele membre. Pentru anii apicoli 2020-2022, a fost disponibilă o finanțare de 318,9 milioane EUR[21] pentru programele apicole naționale din UE, cu 48 % mai mult decât finanțarea disponibilă pentru perioada 2017-2019. Jumătate din această sumă reprezintă contribuția UE, iar cealaltă jumătate reprezintă cofinanțarea suportată de statele membre.

Deși finanțarea nu a fost utilizată integral, rata de absorbție era încă relativ ridicată atât în 2019, cât și în 2020, dar a scăzut substanțial în 2021. Această scădere a ratei de utilizare în 2021 poate fi explicată prin creșterea substanțială a alocării bugetare și prin modificarea oarecum tardivă a programelor de absorbție a acestor fonduri, astfel cum au fost notificate în martie 2021 și aprobate în iunie 2021. Deși statele membre au fost avertizate cu privire la viitoarele modificări din 2020 și au fost încurajate să maximizeze absorbția fondurilor în 2021, mai multe state membre au întâmpinat dificultăți în a absorbi fondurile majorate, în special cele care au primit o finanțare semnificativ mai mare decât în 2019. De fapt, deși în 2020, 21 de state membre au înregistrat o rată de absorbție de 80 % sau mai mult și doar șase state membre au înregistrat o rată sub 80 %, în 2021, doar 11 state membre au înregistrat o rată de absorbție de 80 % sau mai mult, iar 16 state membre s-au situat sub 80 %. Tabelul 1 sintetizează rata de finanțare din partea UE și rata de execuție pentru programele apicole în perioada 2020-2022 și în anul apicol 2019 (pentru care nu erau disponibile date la momentul publicării celui mai recent raport, la 17 decembrie 2019).

Tabelul 1: Rata de finanțare din partea Uniunii și rata de execuție pentru programele apicole

Fonduri UE disponibile pentru	Anul apicol 2019 Programe din perioada 2017-2019	Anul apicol 2020 Programe din perioada 2020-2022	Anul apicol 2021 Programe din perioada 2020-2022	Anul apicol 2022 Programe din perioada 2020-2022	Exercițiul financiar 2023 pentru intervențiile în sectorul apicol în cadrul planurilor strategice PAC ianuarie – octombrie 2023
în EUR	36 000 000	39 441 410[22]	60 000 000	60 000 000	60 000 000[23]
Cuantumul fondurilor UE utilizate de statele membre, în EUR*	33 757 308	35 947 262	46 772 973	Va fi notificat până la 31 decembrie 2023	Va fi notificat până la 15 iunie 2024
Rata de execuție	94 %	91 %	78 %		

**Sursă: Rapoartele anuale de punere în aplicare ale statelor membre, prezentate în conformitate cu articolul 10 din Regulamentul (UE) 2015/1368.*

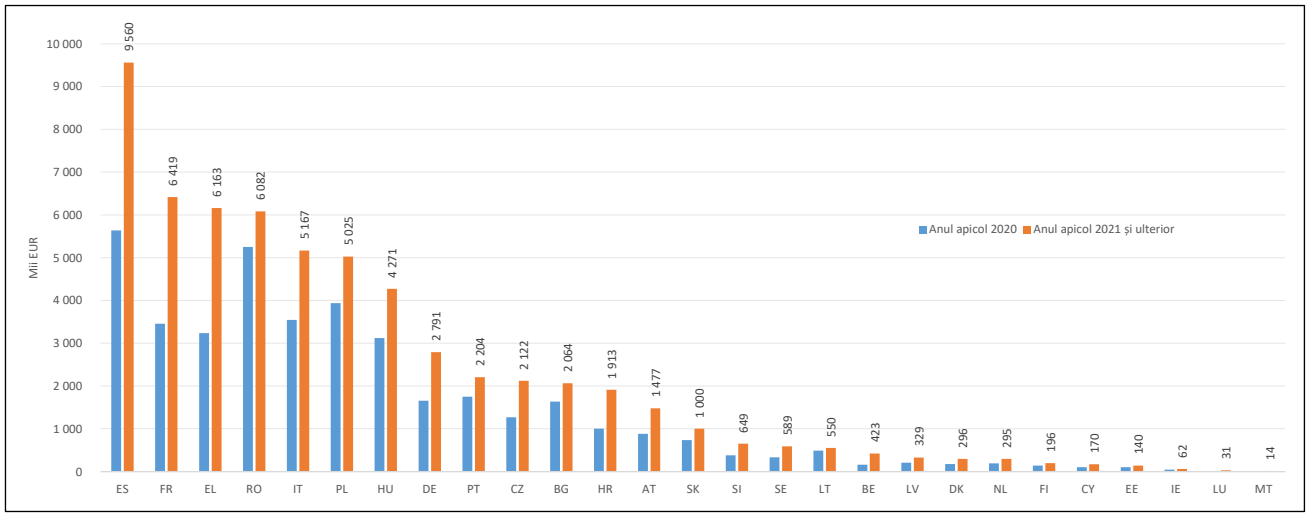
[21] Suma totală pentru UE-27, cu excepția Regatului Unit.
[22] Contribuția UE la UE 27, cu excepția Regatului Unit.
[23] Bugetul pentru exercițiul financiar 2023 poate fi utilizat, de asemenea, pentru plata măsurilor puse în aplicare în perioada cuprinsă între 1 august 2022 și 31 decembrie 2022, astfel cum se explică în secțiunea 6.

4.4 Alocarea contribuției UE pentru fiecare stat membru

Normele privind calcularea alocării contribuțiilor UE pentru programele apicole, astfel cum sunt prevăzute la articolul 4 din Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei, se bazează pe procentul de stupi notificat de fiecare stat membru care participă la program, împreună cu o contribuție minimă stabilită din partea UE în valoare de 25 000 EUR per program. Cu toate acestea, dacă un stat membru solicită un cuantum mai mic decât cel la care are dreptul, pe baza procentului său de stupi, fondurile Uniunii rămase pot fi distribuite altor state membre care au solicitat un cuantum mai mare decât partea de finanțare care le corespunde în mod teoretic.

În conformitate cu articolul 4 din Regulamentul (UE) 2015/1366, alocarea fondurilor UE pentru programele apicole din perioada 2020-2022 notificate în 2019 s-a bazat pe numărul de stupi comunicat de statele membre în 2017 și în 2018. Începând din 2021, contribuțiile majorate ale UE au fost alocate astfel cum se prevede în anexa 10 la Regulamentul privind planurile strategice PAC [Regulamentul (UE) 2021/2115][24]. Aceste alocări au fost calculate pe baza numărului de stupi comunicat în 2013 de statele membre în programele lor apicole pentru perioada 2014-2016, ajustat în funcție de cererile de finanțare din perioada de programare 2017-2019[25].

Figura 2: Alocarea contribuției UE pentru fiecare stat membru pentru anii apicoli 2020-2022

Sursă: Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/974 a Comisiei (pentru 2020) și Decizia de punere în aplicare 2021/974 a Comisiei (pentru 2021 și 2022).

[24] Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, JO L 435, 6.12.2021, p. 1.

[25] Articolul 1 din Regulamentul delegat (UE) 2021/580 al Comisiei.

4.5 Cheltuielile suportate pentru fiecare tip de măsură

În temeiul articolului 10 din Regulamentul (UE) 2015/1368, statele membre trebuie să prezinte, până la data de 15 martie a fiecărui an, un raport anual de punere în aplicare pentru anul apicol anterior. Primele două rapoarte anuale, corespunzătoare anilor apicoli 2020[26] și 2021[27], au fost transmise în 2021 și, respectiv, în 2022. Repartizarea cheltuielilor pe tip de măsură pentru anul apicol 2021 este prezentată în figura de mai jos *(Figura 3)*. Pentru comparație, Figura 4 prezintă o defalcare similară pentru fiecare tip de măsură, pentru anul apicol 2020, care arată că distribuția globală, măsurată ca procent, a fost similară.

În 2021, două măsuri (**asistența tehnică** și **combaterea agresorilor stupilor**) au reprezentat 54 % din finanțarea disponibilă. În 2020, la fel ca în anii precedenți, rata combinată pentru aceste măsuri a fost de aproape 60 %. Acest lucru reflectă nevoia continuă de perfecționare a apicultorilor și de investiții în echipamente apicole, sprijinite în cadrul măsurii A (asistență tehnică), precum și de practici apicole pentru combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, sprijinite în cadrul măsurii B (combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor).

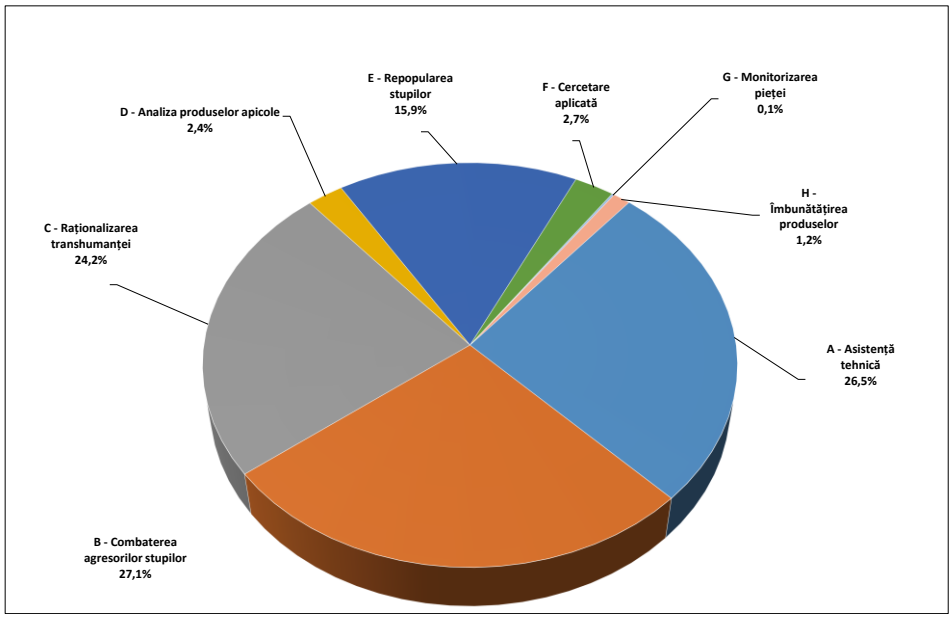
La fel ca în anii precedenți, următoarele două măsuri în clasamentul celor mai populare măsuri au fost **raționalizarea transhumanței** și **repopularea stupilor**, reprezentând 40 % din totalul cheltuielilor aferente statelor membre în 2021 și 34 % în 2020. În mai multe state membre, transhumanța este o practică apicolă esențială, necesară pentru a acoperi nevoile nutriționale ale albinelor melifere pe parcursul întregului sezon apicol și pentru a asigura serviciile de polenizare.

Măsurile care vizează activitățile de **cercetare aplicată** și de **analiză a mierii** s-au situat pe locul cinci și șase în ceea ce privește sprijinul, primind 2,7 % și, respectiv, 2,4 % din fondurile disponibile în 2021.

Măsurile menite să sprijine **îmbunătățirea produselor** și **monitorizarea pieței**, care au fost introduse pentru prima dată în programul pentru perioada 2017-2019, au primit împreună mai puțin de 2 % din finanțare, atât în 2020, cât și în 2021.

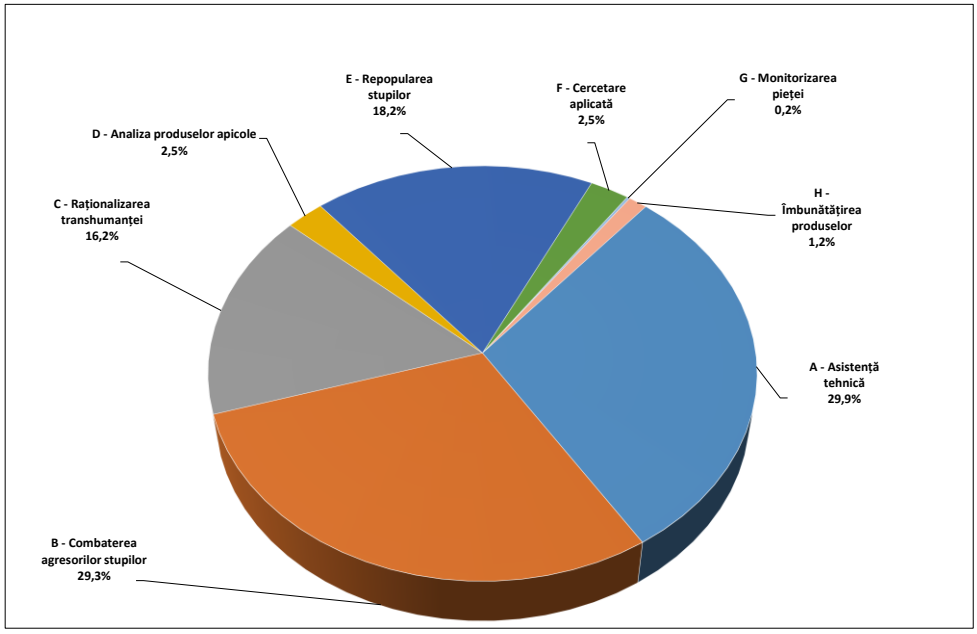
[26] Perioada cuprinsă între 1 august 2019 și 31 iulie 2020.
[27] Perioada cuprinsă între 1 august 2020 și 31 iulie 2021.

Figura 3: Cheltuieli în procente pentru fiecare tip de măsură în anul apicol 2021

Sursă: Raportul anual de punere în aplicare elaborat de statele membre pentru 2021.

Figura 4: Cheltuieli în procente pentru fiecare tip de măsură în anul apicol 2020

Sursă: Raportul anual de punere în aplicare elaborat de statele membre pentru 2020.

5. METODE UTILIZATE PENTRU DETERMINAREA NUMĂRULUI DE STUPI

În temeiul articolului 3 din Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei, începând din 2017, statele membre care prezintă programe apicole trebuie să notifice Comisiei în fiecare an numărul de stupi de pe teritoriul lor care sunt pregătiți pentru iernat. În plus, în temeiul articolului 2 din regulamentul menționat, statelor membre li s-a solicitat să dispună de o metodă fiabilă pentru a

determina acest număr, iar aceasta trebuia să fie descrisă în programele lor apicole. Acest regulament delegat a fost adoptat în 2015, pe baza împuternicirii acordate în temeiul articolului 56 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul privind OCP, și a stabilit baza pentru alocarea contribuției financiare a UE la programele apicole ale statelor membre, în funcție de numărul de stupi.

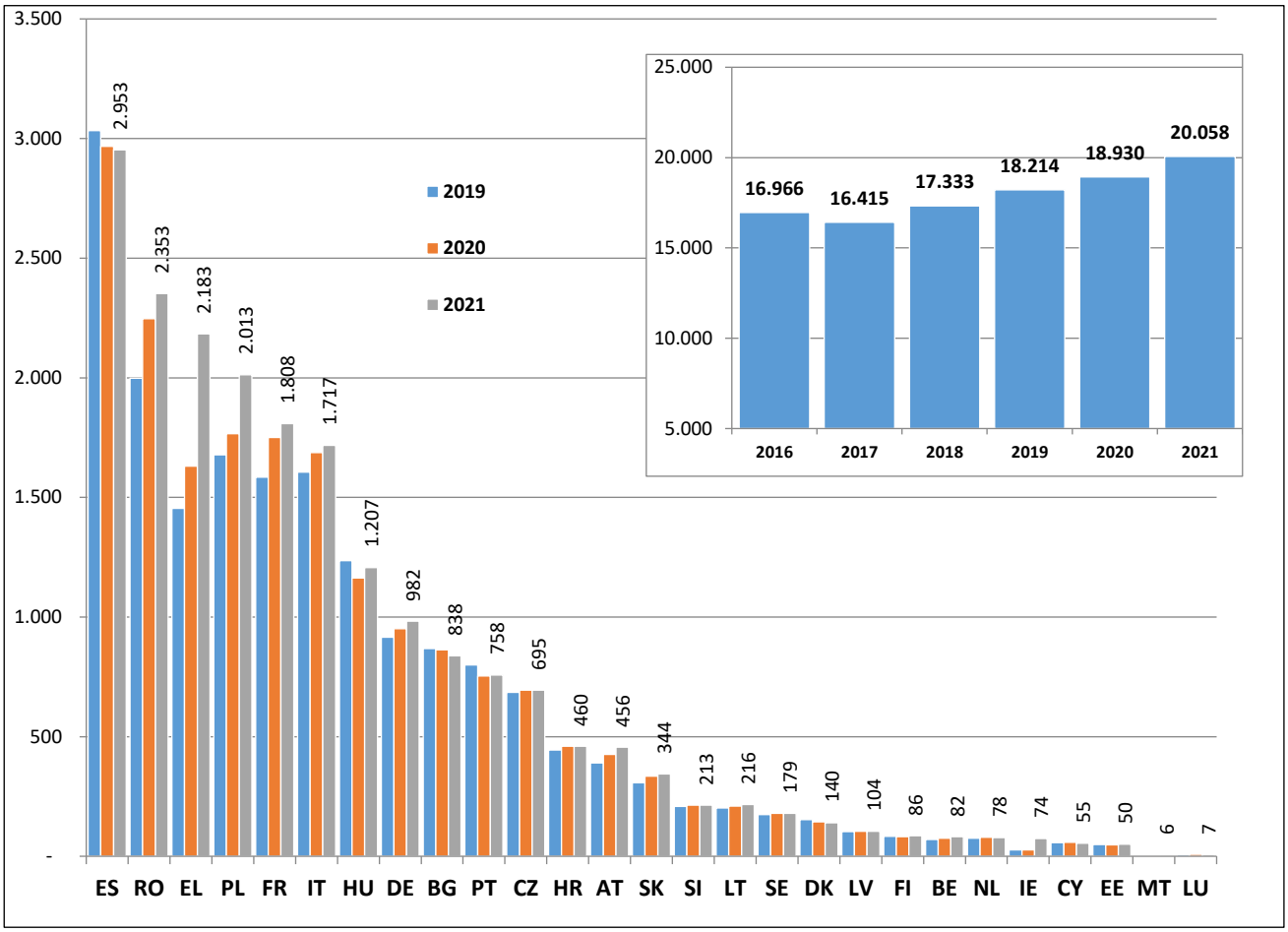
Acest regulament a prevăzut, de asemenea, definiția termenului „stup" ca fiind o *„unitate care conține o colonie de albine utilizate pentru producția de miere, de alte produse de apicultură sau de material de reproducere a albinelor, precum și toate elementele necesare pentru supraviețuirea coloniei respective".*

Cu toate că pentru finanțarea anuală acordată statelor membre în cadrul planurilor strategice PAC nu va mai fi luat în considerare numărul de stupi transmis, este în continuare important să se cunoască numărul de stupi din statele membre. Aceste informații sunt necesare pentru a putea urmări evoluțiile din acest sector, pentru a evalua impactul sprijinului, precum și pentru a-i informa pe cetățenii europeni. În cadrul viitoarelor planuri PAC, în conformitate cu articolele 38-36 din Regulamentul (UE) 2022/126[28], statele membre trebuie să includă în planul lor strategic descrierea unei metode fiabile de calculare a numărului de stupi pregătiți pentru iernat și să notifice numărul de stupi până la data de 15 iunie a fiecărui an. Aceste metode de calcul raportate de statele membre atât în cadrul programelor pentru perioada 2020-2022, cât și în cadrul planurilor strategice, au rămas relativ neschimbate față de primele metode raportate în programele apicole din perioada 2017-2019, descrise în raportul anterior din 17 decembrie 2019.

Întrucât nu exista nicio normă armonizată care să reglementeze aceste aspecte înainte de punerea în aplicare a respectivului act delegat, numărul stupilor notificat înainte de punerea sa în aplicare în 2017 nu poate fi comparat în mod direct cu numărul de stupi notificat după 15 martie 2017. Cu toate acestea, tendința istorică pe termen lung indică faptul că numărul de stupi din Uniunea Europeană a crescut de la an la an, astfel cum se arată în Figura 5. Această tendință pozitivă poate fi observată în aproape toate statele membre.

[28] Regulamentul delegat (UE) 2022/126 al Comisiei din 7 decembrie 2021 de completare a Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului cu cerințe suplimentare referitoare la anumite tipuri de intervenții specificate de statele membre în planurile lor strategice PAC pentru perioada 2023-2027 în temeiul regulamentului respectiv, precum și cu norme privind raportul pentru standardul GAEC 1 (bune condiții agricole și de mediu), JO L 20, 31.1.2022, p. 52.

Figura 5: Evoluția numărului de stupi în UE (în mii)

Sursă: Notificarea anuală a statelor membre cu privire la numărul de stupi pregătiți pentru iernat de pe teritoriul lor.

6. APICULTURA ÎN PLANURILE STRATEGICE PAC PENTRU PERIOADA DE DUPĂ 2022

Începând din 2023, sprijinul pentru sectorul apicol va fi acordat prin intervențiile din sectorul apicol incluse în planurile strategice naționale PAC. Deși punerea în aplicare a programelor apicole a fost voluntară pentru statele membre în temeiul Regulamentului privind OCP, aceasta va fi obligatorie începând din 2023. Includerea apiculturii în planurile PAC va spori vizibilitatea sectorului apicol și va asigura luarea în considerare a contribuției sale la obiectivele generale ale politicii agricole comune.

Finanțarea acordată pentru intervențiile din sectorul apicol, astfel cum este prevăzută în anexa X la Regulamentul privind planurile strategice PAC, va rămâne neschimbată din 2023 până în 2025, și anume 60 de milioane EUR per exercițiu financiar. Bugetul pentru 2023 va acoperi atât intervențiile în sectorul apicol puse în aplicare în cadrul planurilor strategice (și plătite pe parcursul perioadei cuprinse între 1 ianuarie 2023 și 15 octombrie 2023), cât și măsurile apicole puse în aplicare între 1

august 2022 și 31 decembrie 2022 în cadrul programelor apicole actuale (și plătite pe parcursul perioadei cuprinse între 16 octombrie 2022 și 15 octombrie 2023). În mod similar, pachetele financiare pentru exercițiile financiare ulterioare vor acoperi cheltuielile pentru intervențiile din sectorul apicol puse în aplicare în cadrul planurilor strategice, precum și orice eventuale cheltuieli reziduale pentru măsurile apicole puse în aplicare în cadrul programelor apicole actuale. O serie de state membre vor utiliza, într-adevăr, alocarea financiară pentru 2023 pentru plata măsurilor puse în aplicare în ultimele 5 luni ale anului 2022, astfel cum a fost semnalat în planurile lor strategice. O altă modificare introdusă în planurile strategice permite statelor membre să își majoreze rata de cofinanțare de la nivelul minim obligatoriu de 50 % până la 70 % pentru a-și majora și mai mult bugetul. Trei state membre (BG, IT și LU) au ales să procedeze astfel; celelalte recurg în continuare la rata minimă obligatorie de cofinanțare de 50 %.

Atunci când își stabilesc intervențiile în sectorul apicol pentru perioada 2023-2027 în cadrul planului strategic, statele membre trebuie să urmărească cel puțin unul dintre obiectivele specifice ale PAC [articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/2115].

La fel ca în cazul programelor actuale, sprijinul pentru apicultură va fi acordat printr-o serie de intervenții concepute de statele membre în colaborare cu reprezentanții organizațiilor din domeniul apicol. Statele membre pot alege dintre cele șapte tipuri de intervenții menționate la articolul 55 din Regulamentul (UE) 2021/2115, enumerate mai jos, care sunt reportate din măsurile anterioare în temeiul Regulamentului privind OCP și care extind și mai mult domeniul de aplicare al sprijinului acordat. Acestea sunt:

(a) servicii de consiliere, asistență tehnică, formare, informare și schimb de bune practici, inclusiv prin colaborarea în rețea, pentru apicultori și pentru organizațiile de apicultori;

(b) investiții în active corporale și necorporale, precum și alte acțiuni, inclusiv pentru:

i) combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varroozei;
ii) prevenirea daunelor provocate de fenomene climatice nefavorabile și promovarea dezvoltării și utilizării unor practici de gestionare adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare;
iii) repopularea stupilor din Uniune, inclusiv ameliorarea albinelor;
iv) raționalizarea transhumanței;

(c) acțiuni de sprijinire a laboratoarelor de analiză a produselor apicole, a pierderilor de albine sau a scăderii productivității, precum și a substanțelor cu potențial toxic pentru albine;

(d) acțiuni de conservare sau de creștere a actualului număr de stupi din Uniune, inclusiv de ameliorare a albinelor;

(e) cooperarea cu organisme specializate pentru implementarea unor programe de cercetare în domeniul apiculturii și al produselor apicole;

(f) promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței și activități care vizează în special sensibilizarea consumatorilor în privința calității produselor apicole;

(g) acțiuni pentru îmbunătățirea calității produselor.

7. CONCLUZIE

Importanța sprijinirii sectorului apicol este recunoscută de toți cetățenii UE, de la instituțiile UE, autoritățile naționale și regionale până la publicul general. Deși au avut caracter voluntar, toate statele membre au derulat programe apicole în ultimii ani, în strânsă colaborare cu sectorul și cu reprezentanții acestuia. Includerea sprijinului apicol în planurile strategice PAC ca o componentă obligatorie pentru toate statele membre evidențiază și mai mult importanța sectorului și recunoaște contribuția acestuia la îndeplinirea obiectivelor specifice ale PAC, în special în ceea ce privește consolidarea biodiversității și conservarea habitatelor. Se recunoaște, de asemenea, sprijinul valoros, oferit prin intermediul acestor programe, pentru abordarea provocărilor din ce în ce mai mari cu care se confruntă sectorul apicol, care sunt agravate de schimbările climatice.

Gama de măsuri a crescut de-a lungul anilor, în special cu cele mai recente tipuri de intervenții introduse în Regulamentul privind planurile strategice PAC. Aceste intervenții extind și îmbunătățesc măsurile anterioare, extinzând domeniul de aplicare al posibilelor acțiuni menite să răspundă nevoilor sectorului în toate statele membre. Împreună cu acestea, creșterea substanțială a finanțării începând din 2021 și posibilitatea acordată statelor membre de a-și majora cofinanțarea națională ar trebui să asigure resursele necesare pentru ca sectorul să își poată îmbunătăți producția și comercializarea de produse apicole, răspunzând în același timp nevoilor diverse ale apicultorilor săi din întreaga UE. Acest lucru este benefic pentru ca absorbția fondurilor disponibile să se realizeze în continuare la un nivel ridicat în toate statele membre.

Un indicator adecvat al impactului pozitiv al acestor programe asupra sectorului este numărul de stupi, care continuă să crească de la an la an. Totuși, acest lucru nu este întotdeauna însoțit de o creștere a producției, care depinde în mare măsură de condițiile climatice, printre alți factori. Rentabilitatea generală a sectorului depinde, de asemenea, de măsura în care li se plătește apicultorilor un preț echitabil pentru produsele lor. Prețurile medii pentru miere nu au crescut semnificativ de-a lungul anilor în UE, în timp ce costurile de producție continuă să crească, iar prețurile de import scad. Pentru depășirea numeroaselor provocări este necesar un efort concertat din partea tuturor. Acest lucru subliniază necesitatea de a oferi în continuare sprijin sectorului, în special având în vedere rolul inestimabil pe care îl joacă albinele pentru agricultură și mediu.